

ภาค 6
จัดการงานนอกสถานที่

บทที่ 1

บททั่วไปของการจัดการงานนอกสั่ง

คำว่า “จัดการงานนอกสั่ง” มีต้นร่างภาษาอังกฤษว่า “Management of affairs without mandate” ซึ่งแปลได้ว่า “จัดการกิจการโดยปราศจากอำนาจ” จึงอาจทำให้เกิดความเข้าใจผิดว่า การจัดการงานนอกสั่งเป็นการที่ได้รับคำสั่งรับมอบอำนาจแล้วแต่ทำผิดไปจากที่ได้รับคำสั่ง หรือที่ได้รับมอบอำนาจ ซึ่งเป็นความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนอยู่

การจัดการงานนอกสั่งเป็นน่อเกิดแห่งหนึ่งชนิดหนึ่งซึ่งเกิดขึ้นโดยบันบัญชีต้องกฎหมายกำหนดให้การจัดการงานนอกสั่งมีผลบังคับเพื่อให้สอดคล้องกับหลักความยุติธรรม เพราะการจัดการงานใดเมื่อได้จัดการให้เป็นผลย่อมต้องมีการเสียค่าใช้จ่าย และเป็นการที่กระทำไปโดยมิได้รับประโยชน์ใด หากแต่เป็นประโยชน์ของผู้อื่น อันเป็นลักษณะของการเอื้อเฟื้อ ซึ่งเมื่อได้จัดการไปเพื่อประโยชน์ของผู้อื่นนั้นแล้วตนเองกลับต้องมารับภาระในค่าใช้จ่ายนั้นเอง ก็จะไม่เป็นธรรม กฎหมายจึงต้องยืนมือเข้ามาเกี่ยวข้อง โดยการกำหนดให้การจัดการงานนอกสั่งนั้นมีผลก่อให้เกิดหนี้ หรือหนี้ที่อันผูกได้รับประโยชน์เพียงต้องขาดใช้ หากไม่มีกฎหมายเข่นว่านี้แล้ว การซวยเหลือซึ่งกันและกันหรือการก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้อื่น ก็จะไม่มีผู้ได้ให้ความสนใจกระทำ เพราะเห็นว่ากระทำไปแล้วกลับส่งผลกระทบต่อตน ต้องมารับภาระในการเสียค่าใช้จ่ายในการนั้นโดยไม่ควร .

ดังได้กล่าวแล้วว่า การจัดการงานนอกสั่งเป็นนิติเหตุ จึงไม่ถือว่าเป็นเรื่องของสัญญา ทั้งนี้ เพราะมิได้มีการตกลงก่อนว่าจะให้มีหนี้ซึ่งกันและกัน โดยทั่วไปการจัดการงานนอกสั่งมักเป็นการจัดการทรัพย์สินของผู้ไม่อุปถัมภ์หรือเป็นการป้องกันภัยแก่ตัวบุคคล ชื่อเสียง หรือทรัพย์สินของตัวการโดยตัวการมิได้มอบหมาย แต่การสอดเข้าจัดการงานนั้นเป็นการทำแทนตัวการ เพื่อให้ตัวการได้รับประโยชน์ไม่ว่าในทางใด ดังนั้นการจัดการงานนอกสั่งจึงมีลักษณะใกล้เคียงกับการเป็นตัวการดำเนิน และทำให้การจัดการงานนอกสั่งมีลักษณะคล้ายสัญญา

ขอบเขตของกฎหมายลักษณะการจัดการงานนอกสั่ง

การศึกษากฎหมายลักษณะการจัดการงานนอกสั่งจะต้องพิจารณาในหัวข้อสำคัญ 4 หัวข้อใหญ่ ๆ ดังนี้คือ

- ลักษณะของการจัดการงานนอกสั่ง (มาตรา 395, 404, 405)
- หน้าที่ของผู้จัดการงานนอกสั่ง (มาตรา 399 ⇨ 809-811)
- ความรับผิดชอบของผู้จัดการงานนอกสั่ง (มาตรา 396 + 398, 397, 400)
- หน้าที่ของตัวการ (มาตรา 401, 402, 403)

● ลักษณะของการจัดการงานนอกสั่ง

บทบัญญัติในมาตรา 395 เป็นบทที่บอกถึงลักษณะของการจัดการงานนอกสั่งว่ากรณีเข่นใจเป็นการจัดการงานนอกสั่งอันก่อให้เกิดหนี้

กรณีที่เจ้าของมีได้ว่าhaven วานใช้ให้ทำนั้น ในบางกรณีอาจเป็นลักษณะของตัวแทนและบางกรณีอาจเรียกได้ว่าเป็นการจัดการงานนอกสั่ง ซึ่งจำเป็นต้องศึกษาถึงลักษณะของการจัดการงานนอกสั่งซึ่งมีส่วนคล้ายกับสัญญาตัวแทนและสัญญาเพื่อประโยชน์ของบุคคลภายนอกมาก ซึ่งนอกจากต้องศึกษาถึงมาตรา 395 แล้ว ยังต้องศึกษาถึงมาตรา 397, 404 และ 405 ซึ่งเกี่ยวข้องกับเรื่องการจัดการงานแทนผู้อื่นด้วย

● หน้าที่ของผู้จัดการงานนอกสั่ง

มาตรา 399 กำหนดถึงหน้าที่ของผู้จัดการงานนอกสั่งที่มีต่อตัวการและยังให้นำเอาบทบัญญัติเรื่องตัวแทนในมาตรา 809 ถึง 811 มาใช้บังคับโดยอนุโลมด้วย อ่าย่างไรก็ได้หน้าที่สำคัญที่สุดของผู้จัดการงานนอกสั่งก็คือหน้าที่ต้องจัดการงานไปในทางที่สมประโยชน์ของตัวการตามความประสงค์อันแท้จริงของตัวการหรือตามที่จะพึงสันนิษฐานได้ว่าเป็นความประสงค์ของตัวการ (มาตรา 395)

● ความรับผิดชอบของผู้จัดการงานนอกสั่ง

ในบางครั้งการจัดการงานนอกสั่งอาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อตัวการได้ มาตรา 396 และ 398 จึงต้องกำหนดความรับผิดชอบของผู้จัดการงานนั้นไว้ โดยให้มีการชดใช้ค่าเสินไหมทดแทนเพื่อ

ความเสียหายแก่ตัวการ และเนื่องจากการจัดการงานนอกสั่งเป็นเรื่องสมประ โยชน์ของตัวการ แต่บางกรณีอาจเกิดปัญหาทำให้ไม่สมความประسنค์ของตัวการ ผู้จัดการนั้นก็ไม่ควรต้องรับผิด ดัง นั้นมาตรา 397 ซึ่งกำหนดข้อบกเว้นความรับผิดของผู้จัดการที่ทำการไปเพื่อสาธารณประโยชน์หรือ เพื่อให้ตัวการได้สำเร็จในกิจจันต์ต้องทำเพื่อหน้าที่ตามกฎหมาย ตลอดจนกำหนดข้อบกเว้นความรับผิดของผู้จัดการที่เป็นผู้ไว้ความสามารถไว้ในมาตรา 400 ด้วย

● หน้าที่ของตัวการ

เมื่อการจัดการนอกสั่งเป็นไปโดยสมประ โยชน์ของตัวการ ตัวการจึงสมควรต้องมีหน้าที่รับผิดชอบในผลของการจัดการงานนั้น โดยกฎหมายกำหนดหน้าที่ของตัวการไว้ 2 กรณี คือ หน้าที่ ต่อผู้จัดการนอกสั่ง (มาตรา 401 และ 402 วรรคแรก) และหน้าที่ต่อบุคคลภายนอก (มาตรา 402 วรรคสอง) อ่อน่างไรก็ได้ หน้าที่ของตัวการอาจไม่มีก็ได้ หากเป็นกรณีที่ผู้จัดการนั้นไม่มีเจตนาเรียกให้ตัวการใช้ มาตรา 403

● ตัวแทนต่างกับการจัดการงานนอกสั่ง

1. **การจัดการงานนอกสั่ง** เป็นการเข้าทำกิจกรรมแทนผู้อื่น โดยเขามิได้ว่าขานวนใช้ให้ทำหรือ โดยไม่มีสิทธิที่จะทำการงานนั้นแทนผู้อื่นด้วยประการใด กล่าวคือมิได้มีสัญญาให้ทำแทน **ตัวแทน** เป็นการเข้าทำโดยมีอำนาจทำแทนตัวการ ตามที่ได้รับมอบอำนาจจากตัวการ กล่าวคือ ทำการตามสัญญาตัวแทนที่มีอยู่
2. **การจัดการงานนอกสั่ง** เป็นการเริ่มทำกิจการด้วยความสมัครใจของผู้จัดการเอง มิได้ตกลง กันไว้ก่อนว่าต้องทำ หนึ่งที่เกิดขึ้นจึงเกิดจากนิติเหตุ **ตัวแทน** จัดการไปตามข้อสัญญาตัวแทน ที่ตัวการมอบหมายให้ทำหนึ่งที่เกิดขึ้นตามมา จึงเกิดขึ้น เพราะนิติกรรม
3. **การจัดการงานนอกสั่ง** หากตัวการได้ให้สัตยบันในภาระงานที่ได้ทำอันเป็นการจัดการงานนอกสั่งนั้น การนั้นก็ถือเป็นลักษณะของตัวการ - **ตัวแทน** การรับรองหรือให้สัตยบันในภาระงานที่ตัวแทนทำ มิผลผูกพันตัวการให้ต้องรับผิดชอบในงานของตัวแทน และอาจเป็นเรื่องการตั้งตัวแทนสำหรับกิจการในอนาคตที่ได้กระทำต่อไปด้วย

4. **การจัดการงานนอกสั่ง** อาจเกี่ยวข้องกับการทำนิติกรรมหรือทำกิจการอื่นทุกชนิดที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น เช่น ข้าราชการพยาบาล ขับสัตว์ที่ดีนเพริดไป ขับโนย ดับเพลิงฯลฯ จัดการภาระภารกิจที่เป็นภาระของหน่วยงานกว้างกว่าตัวแทน ดังที่มาตรา 395 ใช้คำว่า “ทำการแทนแทน” และ “จัดการงานแทน” **ตัวแทน** ส่วนใหญ่เป็นเรื่องมอบให้ตัวแทนไปทำนิติกรรมแทนหรือจัดการงานให้ ซึ่งมาตรา 797 ใช้คำว่า “ทำการแทน” มาตรา 805 ใช้คำว่า “เข้าทำนิติกรรมแทน”

การที่มีสัญญาทำกิจการแทนโดยที่ไม่ได้มีสัญญาตั้งตัวแทน หรือมีสัญญាដึงตัวแทนอยู่แล้ว แต่ตั้งตัวแทนนั้นเป็นไมฉะหรือสืบสุคไปหรือตัวแทนทำการเกินอำนาจตัวแทน (มาตรา 822) หรือตัวแทนกระทำการโดยปราศจากอำนาจก็ได้ หรือทำนอกรهنื้อขอบเขตอำนาจก็ได้ (มาตรา 823) อาจเป็นการจัดการงานนอกสั่งได้

หากกรณีที่ก่อเงินจากจำเลยเพื่อจัดหาผลประโยชน์ต่าง ๆ ต่อมาก็อาจเงินของจำเลยไปซื้อที่ดินมาเพื่อประโยชน์ของจำเลย และจำเลยได้เข้าครอบครองเอาที่ดินมาเป็นของตนแล้ว เป็นเรื่องจัดการงานนอกสั่ง ไม่ใช่ลักษณะตัวแทน ซึ่งจะต้องทำตามแบบตามมาตรา 798 ผู้ที่รับช่วงสิทธิจากโจทก์ซึ่งไม่มีสิทธิฟ้องขับไล่จำเลยได้ (ฎีกาที่ 1550/2497)

● สัญญาเพื่อประโยชน์ของบุคคลภายนอกกับการจัดการงานนอกสั่ง

1. การได้มาซึ่งสิทธิตามสัญญาเพื่อประโยชน์ของบุคคลภายนอก เป็นการได้มาโดยการทำนิติกรรมของสัญญาสองฝ่ายและก่อประโยชน์ให้บุคคลภายนอกได้รับสิทธิตามสัญญานั้นแต่การได้มาซึ่งสิทธิของผู้รับการงานนอกสั่งเป็นการงานได้มาโดยผลของกฎหมาย

2. สัญญาที่จัดทำขึ้นเพื่อประโยชน์แก่บุคคลภายนอก จะมีวิธีการทำแทนในผลประโยชน์ของผู้อื่นหนึ่งกว่าจัดการงานนอกสั่ง โดยผู้จัดการงานนอกสั่งทำแทนแต่ประการเดียว มิได้มีคราวเป็นคู่สัญญาด้วย ตรงกันข้าม สัญญาเพื่อประโยชน์บุคคลภายนอกนั้น ถือว่าเข้าได้ทำสัญญาสำหรับตัวของขาเอง โดยให้คำมั่นแก่คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งว่าเขาตกลงจะชำระหนี้ให้แก่บุคคลภายนอก เขาได้ผูกพันตนลงและในเวลาเดียวกัน เขายังได้ทำแทนเพื่อประโยชน์ของผู้อื่นด้วย

เมื่อไรก็ได้ ที่มีการจัดการงานนอกสั่ง และสัญญาเพื่อประโยชน์ของบุคคลภายนอกต่างก่อให้เกิดสิทธิเรียกร้องแก่ผู้ทรงสิทธิทั้งสอง ในอันที่จะมีข้อความกฎหมายหรือความสัญญา แล้วแต่กรณี